

Ten slotte, laat ons nog meer in het bijzonder de aandacht mogen vragen voor de kracht van het bewijs, dat uit het ruime feiten-materiaal van dit boek kan opgemaakt worden, en in aanmerking nemen, dat de geldigheid van het bewijs in het minst niet wordt aangetast door het feit, dat er slechts op een klein gedeelte van de Bijbelsche geschiedenis acht is geslagen. Uit den aard der zaak is het grootste deel dier geschiedenis zoodanig, dat het niet rechtstreeks kan gestaafd worden door uitwendige bewijsvoering, en moet worden aanvaard louter op grond van ons meer of minder krachtig vertrouwen in het algemeen in de getuigen. De hier aangevoerde feiten bevestigen grootelijks het vertrouwen in het ongeschonden karakter beide van de oorspronkelijke getuigen en van degenen die hun getuigenis aan ons overgebracht hebben. Tot op een aanmerkelijke hoogte blijken hier, gelijk elders, de schijnbare onwaarschijnlijkheden van den Bijbel in een helder licht van waarachtigheid te kunnen geplaatst worden. Van alle zijden beschijnt ons onverwacht licht, waar we niets dan duisternis hadden verwacht. Het bewijs voor de waarheid van de historische gegevens der Schrift wordt dus niet verzwakt, maar veeleer versterkt, door het nieuwere wetenschappelijk onderzoek.

De historische verhalen, welke wij hier behandeld hebben, zijn zoo ingeweven in bijzondere en weinig bekende verhoudingen in de natuur, dat elke poging om het eenvoudige verhaal van de verschijnselen uit te breiden, de schrijvers in zulk een onontwarbaar netwerk van fysieke oorzaken en gevolgen zou hebben gevoerd, dat het hen onvermijdelijk geleid zou hebben tot buitensporige en grotesque voorstellingen. Dat het gewijde verhaal vrij is van zulke buitensporigheden en fabelen, terwijl men nergens voor zulk een dwaling zoozeer blootstond als hier, verhoogt zeer hunne geloofwaardigheid ten aanzien van die dingen, in welke een overtuigend bewijs van buiten niet te verkrijgen is.

De competentie van een getuige in dingen, waarin men zijn